

EXPERTS OILPAINTINGS

STICHTING HUIZEN VAN JOHANNES VERMEER i.o.
Voorstraat 19
2611 JJ DELFT
Tel.nr.: 06-54733198./06-51812498.

Delft, 18 November 2004

Aan de Heer G.A.A. Verkerk
Burgemeester van de stad DELFT
Stadhuis van Delft
Markt 1
Delft

Betreft: Johannes Vermeer
1632-1675

Geachte Heer Verkerk,

Nu wij zijn geslaagd in het ontdekken van het atelier van Johannes Vermeer als tastbare locatie in Delft, verzoeken wij U het volgende:

1. Aangezien dit de enige bestaande gebouwen zijn uit het leven van Johannes Vermeer, is het zaak om deze voor Nederland te behouden en voor het publiek open te stellen.
Onze Stichting heeft een begroting gemaakt van de op kort termijn benodigde gelden, na het bereid vinden van de eigenaar van het complex gebouwen om mee te werken.
2. Het gebruiksrecht is ons toegezegd voorde kostprijs van € 6.000,= per maand (inclusief energiekosten).
Dit bedrag is de kostprijs voor het gebruik van het parterre-deel van de gebouwen met de keuken en De Grote Zaal. Tevens het terrein (de tuin) met de toegangspoort.
3. Het is voor de stad Delft een groot belang.
Een gelukkige bijkomstigheid is, dat de Koch-Hartmann Stichting een grote collectie meubels en schilderijen heeft uit de 17e Eeuw voor aankleding en verfraaiing van het gebouw. Deze inbreng is gratis en wordt dan ook bij het plan kosteloos ter beschikking gesteld.
4. Het aandeel van de Gemeente Delft waarvoor hier een verzoek wordt gedaan betreft de fondsbijdrage van het gebruiksrecht met basiskosten van € 72.000, per jaar en tevens het plaatsen van het gebouwencomplex op de lijst van werelderfgoederen (Unesco).

5. Tevens vragen wij steun in het geven van publiciteit en dat wij worden opgenomen in de drie kernpunten van: Oranje, Delfs blauw en Vermeer

Wij danken U, Burgemeester van Delft voor Uw bereidwilligheid voor dit eerste gesprek en hopen samen met U en de Wethouders deze belangrijke vondsten op Johannes Vermeer-gebied voor publiek en onderzoek toegankelijk te mogen maken en te behouden voor de Stad Delft!

Met vriendelijke groeten,
hoogachtend,

STICHTING HUIZEN VAN JOHANNES VERMEER i.o.

Bestuur

S.A. de Jong

M. Paelinck R. de Vries

JOHANNES VERMEER VAN DELFT 1632-1675

Conclusies & resultaten onderzoek

BEKNOPT VERSLAG

Het is met bijzonder genoegen dat wij U heden kunnen melden, schrijvende vanuit het Geboortehuis van Johannes Vermeer (Voldersgracht 25 te Delft), dat dit niet het enige gebouw is waar hij heeft gewoond dat niet is af- (1) gebroken, maar dat zijn atelier nog bestaat waar hij aanwijsbaar een aantal schilderijen heeft gemaakt uit de beste periode van zijn leven als Kunstenaar

Door de hinder die Vermeer en zijn aanstaande vrouw Catherina Bolnes in 1653 ondervinden bij het aangaan van hun huwelijk, van zijn schoonmoeder, is hij aangewezen op de hulp van zijn vrienden- waarbij de familie Koorde (2) hulp verleent voor het vinden van woonruimte met genoeg ruimte voor de werkzaamheden van Vermeer.

Dit is mogelijk bij de bierbrouwer Adriaan van Bleyswijk, die in die tijd zijn omzet ziet teruglopen van zijn grote brouwerij "De drie Cimbelen" aan de Voorstraet te Delft. (3)

Vermeer die veel vriendschap ondervindt van Willem Koorde, ziet met hem samen veel mogelijkheden in het gebouw "De drie Cimbelen". Immers na 1648 breekt een periode aan van hoop door de vrede na de tachtigjarige oorlog en er is vraag naar schilderijen.

Als de oude brouwer Van Bleijswijk in moeilijkheden is, kunnen Vermeer en Willem Koorde hun plannen verwezelijken- door afspraken met de schuldeisers. Op 24 Dec. 1656 koopt Willem Koorde Meester Timmerman "De drie Cimbelen". Hij moet dan voor leningen zijn andere bezittingen mee verbinden als zekerheid, zoals zijn woonhuis aan de Oude Langendijck. (4)

Behalve nog oud schadeherstel na de kruitramp van 1654, wordt de brouwerij (5) geheel uitgebroken om meer woonruimte te verkrijgen volgens de dan geldende wensen, waarbij de mogelijkheid wordt geboden in de tuin een losstaande (6) grote zaalbij te bouwen. Het is die plek waar Vermeer op uit is, zoals hij inmiddels na zijn ervaringen als schilder het wil hebben om rustig een opstelling te kunnen maken, die kan blijven staan voor het precieze werk dat hij van zichzelf verlangt en dat steeds erg veel tijd vraagt, omdat hij ook speciaal veel zonlicht nodig heeft bij het werken met de Camera Obscura en met spiegels. (7)

Hoewel Willem Koorde samen met de ideeën van Johannes Vermeer de verbouwing volbrengt, is één en ander financieel erg zwaar geweest. Uitkomst wordt geboden door de Maecenas Mr. Hendrick van der Eem, advocaat aan het Hof van Holland, gehuwd met de rijke Anna van der Dussen. Zij kopen op 14 Februari 1660 "De drie Cimbelen". (8) (Afb. A + Afb. B)

Omdat Vermeer inmiddels samen met zijn vrouw al wat langer de vriendschap heeft hersteld met zijn schoonmoeder en zelfs leningen met haar kan sluiten, werd besloten dat in overleg met de nieuwe eigenaren het werken van Vermeer in de Grote Saele mogelijk blijft voor Vermeer, maar dat Catharina Bolnes met haar kinderen dan kan intrekken bij haar moeder. Het is de rust die Vermeer nodig heeft. (9)

De vriendschap vooral met Anna van der Eem-Van der Dussen en haar zusters Elisabeth en Maria geven hem ook veel mogelijkheden met hen als schildersmodel. (Afb. C)

Terwijl Johannes Vermeer hier rustig zijn speciale techniek verder kan ontwikkelen, waar zo'n nieuwsgierigheid naar bestaat, ook bij collega's die graag willen weten hoe hij te werk gaat. Ook buitenlandse bezoekers worden vriendelijk afgehouden van bezoek.(10)

Vermeer wil niet dat gezien wordt hoe hij precies werkt, vooral ook omdat hij strikt naar de werkelijkheid werkt en alle voorwerpen nodig heeft, die hij in zijn schilderijen uit wil beelden.(11)

Hij verkrijgt alle hulp van Mr. Van der Eem en zijn huisvrouw Anna van der Dussen, die zorgen ook voor het bruikleen van muziekinstrumenten als (12) de virginalen (soort clavecimbel-instrument), waardoor ook de belangstelling groeit naar het fenomeen Vermeer. Immers de weinige bezitters van die instrumenten hebben een belangrijke functie in Holland, zoals onder andere de familie Huygens. (13)

Dit opent ook voor Vermeer de mogelijkheid om nog betere verf-pigmenten te kunnen verwerven o.a. via Venetië. Immers vooral de beste kwaliteit van het blauw is niet makkelijk verkrijgbaar en slaat vaak grijs uit, omdat het ultramarijn uit het mineraal lapis lazuli wordt gewonnen en dit pigment erg van kwaliteit wisselt en kostbaar is. Hier heeft hij vooral ook dankbaar gebruik kunnen maken van de aangeboden hulp.(14)

De vreugde die Johannes Vermeer heeft bij het werken in de Grote Saele van het Huys "De drie Cimbelen", spreekt dan ook uit het schilderij dat hij maakte van zijn werkplek.(15)

Hij posteert een koets er tegenover aan de gracht met de camera obscura en kon danover de poortjes heen die in Delft straatjes worden genoemd dus over de muurtjes de Grote Saele laten zien, die met het puntdak achter "De drie Cimbelen" ligt, dat nu nummer 19 is aan de Voorstraat. Het is hier waarvan we nu zouden zeggen, dat het de bakermat is als atelier van de schilderijen van de wereldberoemde Kunstenaar Johannes Vermeer.(16)

Het is dit schilderij, dat nu in Het Rijksmuseum hangt na de schenking van de Heer Deterding, dat zoals velen al dachten de werkplek van Vermeer laat zien en als een miniatuur, minutieus geschilderd is naar de werkplek gezien midden achter, dat Vermeer ons naliet, maar dat nog goed te herkennen is bij Voorstraat 19. De werkplek die beschermd moet worden anno 2004 daar het de enige plek is origineel nog bestaand!:

"Het straatje van Vermeer". (17) (Afb. D)

Het is ook Mr. Van der Eem die dankbaar Vermeer heeft gekend en na diens dood als voogd de kinderen beschermt, zoals ook onderzoeker Bredius heeft vastgesteld. (18)

Wij hopen met dit korte verslag de belangrijkheid van onze conclusies voldoende te hebben weergegeven en roepen Uw broodnodige steun in om deze gebouwen origineel nog aanwezig, te kunnen behouden en te beschermen. WIJ ONTVANGEN DAN OOK GRAAG PER OMGAANDE UW REACTIE!

Er is raad én hulp nodig om alles te behouden als cultureel werelderfgoed. Het betreft hier als enige, de plek die nog echt bestaat vanaf de 17e Eeuw, waarmee het raadsel Vermeer verder door studie kan worden ontrafeld.

Juist omdat hier de Grote Zaal nog bestaat, het oorspronkelijke atelier met drie ramen! Goed herkenbaar op Vermeers schilderijen! (Afb.E+Afb. F) Belangrijk voor wetenschap en het grote publiek.(19) (Afb. G + Afb. H)

Openstelling wordt dan ook dringend geadviseerd! Nogmaals alle hulp is gewenst! Alles dient beschikbaar te blijven. Het is niet voor niets dat in 1723 de Familie van Leeuwenhoek door koop het complex van "De drie Cimbelen" verwierf met de bepaling inclusief de inhoud van De Grote Saele! (20) (Afb.I)

18/11/2004

Notenlijst:

1. Helaas is alles afgebroken, door de jaren heen en is nu dus alleen nog het geboortehuis en de nu gevonden gebouwen aan de Voorstraat het enige dat rest.
2. De familie(De)Koorde (ook geschreven de Coorde, Coordi, Coordy of Coordye) is vanouds steun en toeverlaat voor Vermeer. In de bestaande lektuur worden vader en zoon "Coorde" genoemd wonende in de Papenhoek, herbergier en Mr. Timmerman- zie o.a. Albert Blankert, John Michael Montias, Gilles Aillaud, 1987, herziene druk 1992 Meulenhoff Amsterdam.
3. Archief De Drie Cimbelen, inmiddels overgedragen aan het Gemeente Archief Delft; Archief KOCH-HARTMANN Stichting.
4. Zie Noot 3.- zie koopbrief; tevens stukken uit 1657.
5. Delftse Studiën, geschreven door Dr. E.H. ter Kuile, van Gorcum & Comp. Assen, 1967, blz 192.
6. zie 5 Blz. 73, & Noot 40. Ook Soutendam een wandeling door Delft, blz 7 Het huis komt bij Boitet voor o.c. blz. 649, op een lijst van na 1645 uitgekomen brouwerijen.
7. Zie Noot 2. Zie uitgave Rijksmuseum dossiers 2004 Mariët Westermann, Waanders B.V. Zwolle. Zie Jan Vermeer van Delft, A.B. de Vries 1939, Meulenhoff Amsterdam/ Holbeinverlag 1945 Basel- zie Vermeer de Delft la Galerie de la pleiade 1952/ Librairie Gallimard Uitgebr. uitgave: Directie André Malraux- zie Jan Vermeer, Arthur K. Wheelock Jr. 1981/1998- H.N. Abrams New York.
8. Archief KOCH-HARTMANN Stichting, Archief Familie Van Staveren, Gemeente Archief Delft- zie noot 3.
9. Archief Familie Van Staveren. Zie ook Noot 18.
10. Zie Johannes Vermeer, Albert Blankert 1975-1977. Het Spectrum Utrecht/ Antwerpen, zie Noot 2. Zie Mauritshuis Den Haag 1996/ Waanders Zwolle.
11. Eveneens een regel volgens voorschrift der Gilden- zie Schilderboeken Bibliotheek KOCH-HARTMANN Stichting.
12. Archief Familie Van Staveren.
13. Zie uitgave Mauritshuis Den Haag 1996, zie Noot 10.
14. Zie Monstercollectie KOCH-HARTMANN Stichting.
15. Schilderij "Het Straatje van Vermeer" Coll. Rijksmuseum Amsterdam.
16. Zie ook Archief Genootschap Delfia Batavorum Delft. Zie jaarboek 1992-1993- Zie ook Noot 5. Archief KOCH-HARTMANN Stichting.
17. Zie archief Delfia Batavorum o.a. overwegingen Swillens.

18. Albert Blankert in: Johannes Vermeer 1975-'77 blz 134- Zie Noot10
Uitgave Het Spectrum.
19. Zie Mariët Westermann Zie Noot 7, zie tekening Philip Staedman blz 40.
20. Archief KOCH-HARTMANN Stichting,
Gemeente Archief Delft, zie Noot 3.
Archief KOCH-HARTMANN Stichting Overlevering volgens mededelingen van
Familie Brückmann.

Overzichtlijst afbeeldingen:

Afb. A:

Portret Mr. Hendrick van der Eem (+ Delft, 21-07-1687) Advocaat aan Het Hof van Holland, gehuwd met Anna van der Dussen op 11-08-1657 - Mecenas van Johannes Vermeer, eigenaar van het linker huis op het schilderij "Het Straatje" sinds 14-02-1660; waarachter het atelier van Vermeer is "In de Grote Saele".

Voogd na de dood (begr. 15-12-1675) van Johannes Vermeer, van zijn kinderen Olieverf op doek.

Het schilderij meet 45 cm bij 54 cm en heeft nog de originele lijst

De Kunstenaar is Caspar Netscher (Collectie Koch-Hartmann Stichting).

Afb. B:

Schilderij van de familie Michiel van der Dussen (1600-1681) en zijn echtgenote Wilhelmina van Setten (1605-1683) waarop tevens Anna van der Dussen met haar zusters. Zij waren later modellen voor Vermeer.

Olieverf op doek.

Het schilderij meet 159 cm bij 210 cm.

De Kunstenaar is Hendrick Cornelisz. van Vliet, gesigeneerd 1640.
(Collectie Museum Het Prinsenhof Delft).

Afb. C.:

Schilderij olieverf op doek (ca. 1653/1656) "Christus in het huis van Maria en Martha", door Johannes Vermeer, gesigeneerd linksonder op het bankje (IVMEER) IVM ineen.

Het schilderij laat duidelijk voor Maria en Martha de gelijkenis blijken van Anna van der Dussen en haar zuster (Zie ook doek van Hendrick Cornelisz. van Vliet, Museum Prinsenhof Delft).

Het schilderij meet 142 cm bij 160 cm.

(Collectie National Galleries of Scotland, Edinburgh).

Afb. D/I:

Schilderij olieverf op doek (ca. 1664-1665) "Het Straatje" te Delft door Johannes Vermeer.

Gesigeneerd links onder het raam van het huis "De Drie Cimbelen" (IVMEER) VM ineen. Als eerbetoon aan Anna van der Dussen + 05-09-1664 te Delft.

Het betreft de Voorstraat te Delft met achter het huidige nummer 19 het atelier "De Grote Saele".

Het schilderij meet 43,5 cm bij 53,5 cm.

(Collectie Rijksmuseum Amsterdam).

Afb. D/II:

Foto van de huidige situatie Anno 2004.

Afb. E:

Tekening door Professor Philip Steadman (Londen) recentelijk ontvangen, van de berekende afstanden van het schilderij: "De Muziekles" van Johannes Vermeer. Zie ook Rijksmuseumdossiers, uitgave 2004 Uitgeverij Waanders Zwolle door Mariët Westermann. Deze tekening komt overeen met de "Grote Saele", zoals hier beschreven. Zie ook: Afb. F.

Afb. F :

Foto uit Voorstraat 19, genomen in "De Grote Saele", naar dezelfde hoek genomen als tekening bij Afb. E. (November 1991)

Vervolgblad -2-: Overzichtlijst afbeeldingen:

Afb. G:

Schilderijolieverf op doek (ca. 1655/'60) "Het slapend meisje", door Johannes Vermeer.

Gesigneerd links boven op de muur, boven het hoofd van het meisje, IV MEER (VM aan elkaar).

Het schilderij meet 76 cm bij 86,5 cm.

(Collectie New York, Metropolitan Museum).

Dezelfde situatie komt overeen met de verhoudingen in huis, zoals te vergelijken met Afb. H, in het huis "De Drie Cimbelen".

Afb. H.:

Foto in het huis "De Drie Cimbelen" uit Voorstraat 19. (November 1993)

Dezelfde verhoudingen volgens het schilderij bij Afb. G.

Zoals ook het doorkijkje laat zien.

Het raam rechtsachter is hier niet zichtbaar, doordat de foto uit een iets andere hoek is genomen.

Overigens is heden dit raam een open doorgang.

Afb. I:

De verzamelaars van schilderijen en rariteiten;

Vader en zoon Adriaan van Staveren (Rotterdam 14 Jan. 1699- Delft 1 Maart 1778) en Hendrik van Staveren (Rotterdam 7 Febr. 1734- Delft 6 Juli 1777) speurden naar de verzamelingen van Anna van der Dussen en haar familie. Daar de Heren van Staveren deel hadden aan het bestuur van de stad Delft, hadden zij veel mogelijkheden (Adriaan wordt ook als Schepen genoemd in het archief van het huis "De Drie Cimbelen").

De grootmoeder van onderzoeker dezes, J.M.C. Hendriks-van Staveren, stamt rechtstreeks van hen af en gaf belangrijke informatie door met archiefbestanden, zoals verzameld en doorgegeven door Cornelis van Staveren (Rotterdam 30-09-1735 -Delft 23-11-1804)

Afb. J:

Combinatie/montage van afbeelding DI/ en DII.

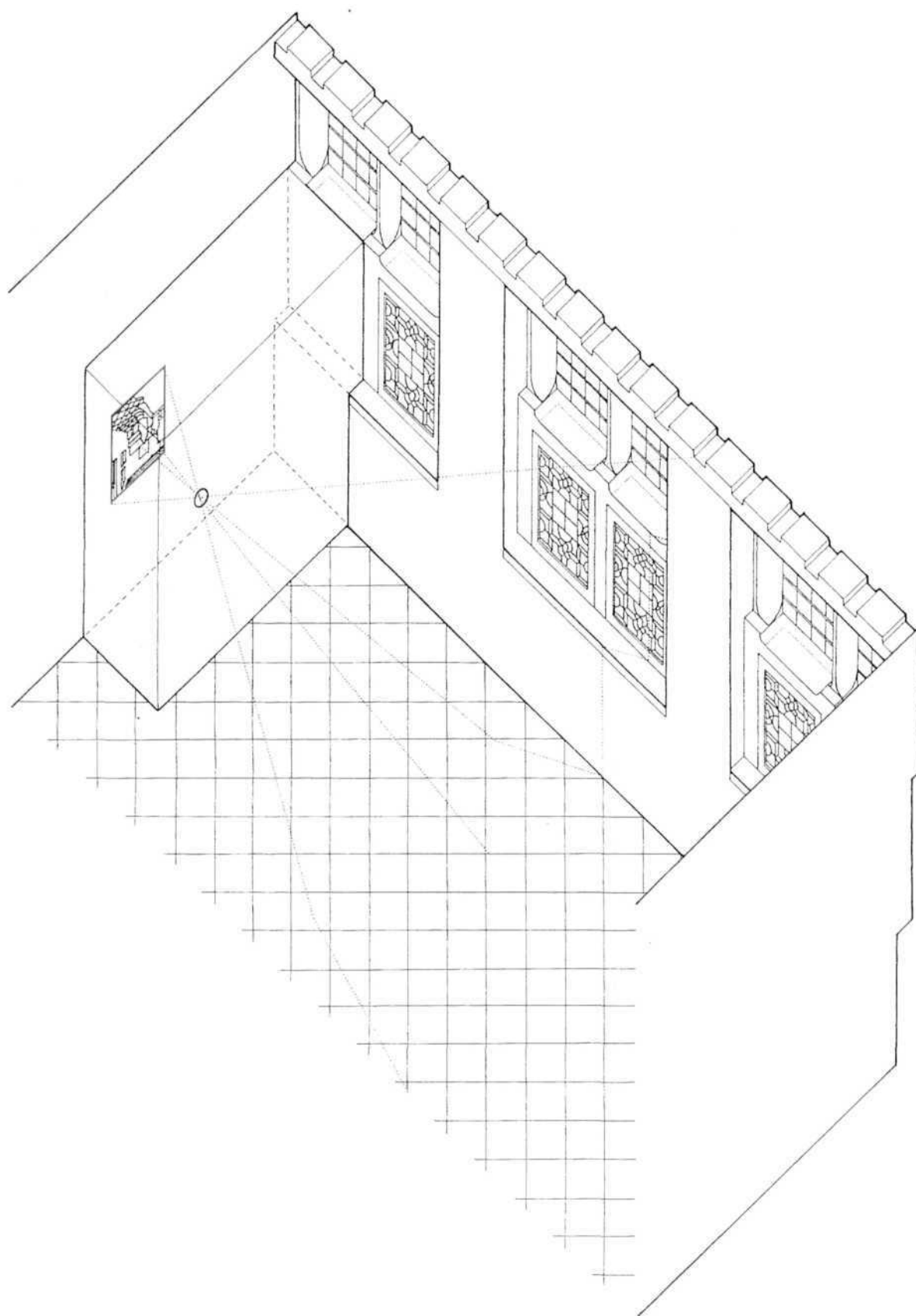

1. Christus in het huis van Maria en Martha. 160 × 142 cm. 1654-1656. Edinburgh, National Gallery.

AFB. C

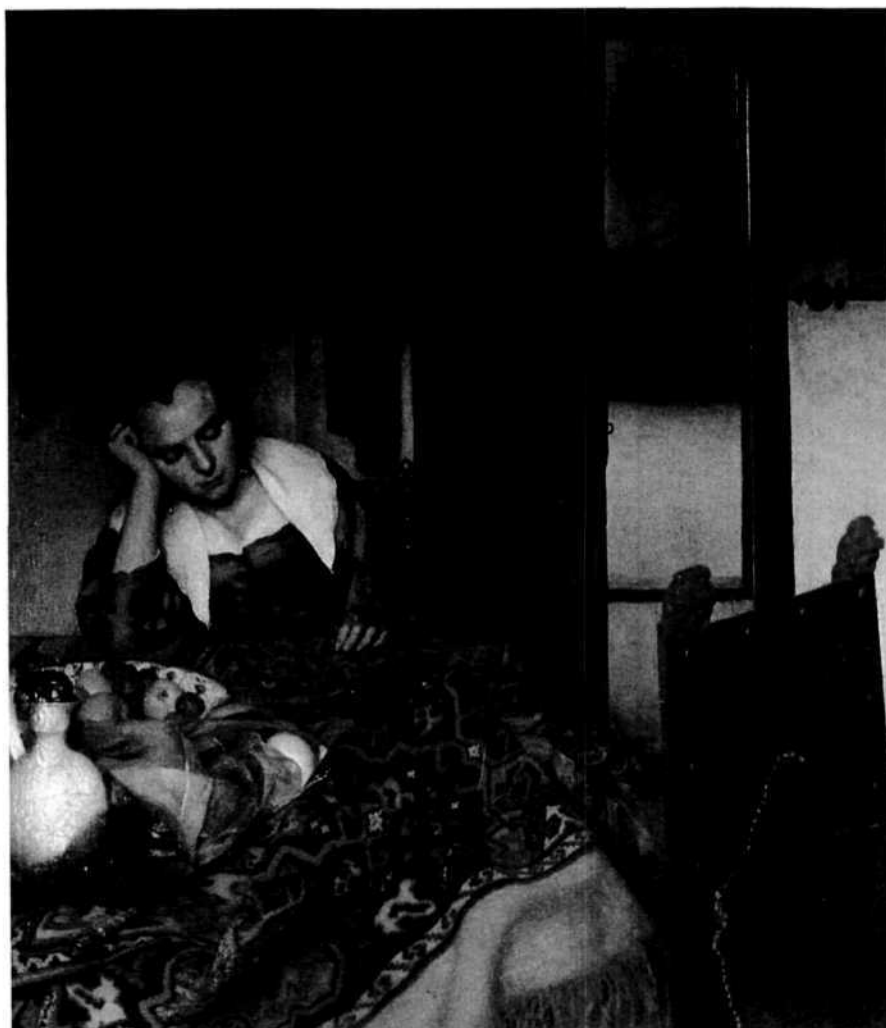

AFB. E

4. Slapend meisje. 86,5 × 76 cm. Ca. 1657. New York, Metropolitan Museum.

AFB. G

AFB.

